

Vår saksbehandler
Kari-Ann Thon Kristiansen, tlf. 33412795

Dokument dato
13.06.2014

Vår referanse
2014/9529/KRKA

Deres dato

Deres referanse

Arkivkode
630

Høringsinstanser
(se vedlagte liste)

Forslag til endring av forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sender med dette forslag til forskrift om endring av forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr (lekplassutstyrforskriften) på høring.

Bakgrunnen for forslaget er en pågående klagesak der EFTAs overvåkningsorgan (ESA) påpeker at en bestemmelse i lekeplassutstyrforskriften kan utgjøre en ulovlig handelshindring. Endringene skal etter planen tre i kraft senest 15. september 2014.

Vi ber om høringsinstansenes innspill innen 8. august 2014. Innspill sendes til postmottak@dsb.no eller DSB, Postboks 2014, 3102 Tønsberg.

Det kan være markedsaktører på lekeplassutstyrsområdet som DSB ikke har kjennskap til. For at dette endringsforslaget skal nå ut til flest mulig ber vi derfor om tilbakemelding på om det er andre produsenter, importører eller forhandlere enn de som er oppgitt i vedlagte adresseliste, til postmottak@dsb.no.

Spørsmål kan rettes til avdelingsleder Kari-Ann Thon Kristiansen, kari-ann.kristiansen@dsb.no.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Avdeling for næringsliv, produkter og farlige stoffer

Torill Tandberg
avdelingsdirektør

Kari-Ann Thon Kristiansen
avdelingsleder

Vedlegg: Høringsnotat
Liste over høringsinstanser

Forslag til endring av forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr

1. Bakgrunn

Lekeplassutstyr er regulert i forskrift 19. juli 1996 nr. 703 om sikkerhet ved lekeplassutstyr (lekeplassutstyrforskriften). Forskriften, som ligger under Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), regulerer sikkerhetsaspekter ved lekeplassutstyr slik at utstyret ikke skal utgjøre noen fare for liv eller helse for bruker eller tredjeperson når utstyret brukes til det formålet det er beregnet for eller slik det kan forventes at barn bruker det på.

Lekeplassutstyrforskriften er av flere årsaker moden for en revidering, og en revideringsprosess ble iverksatt av DSB i begynnelsen av 2014. Etter planen skulle forslag til revidert lekeplassutstyrforskrift sendes på høring i løpet av 2014.

I forbindelse med en pågående klagesak påpeker EFTAs overvåkningsorgan (ESA) i april 2014 at en bestemmelse i lekeplassutstyrforskriften kan utgjøre en ulovlig handelshindring, da den ikke fullt ut ivaretar prinsippene for vurdering av et produkts sikkerhet i det generelle produktsikkerhetsdirektivets (GPSD). Konkret gjelder henvendelsen kravet i forskriftens § 6 åttende ledd om tillatt størrelse på faste åpninger i lekeplassutstyr, hvor det norske kravet ikke fullt ut er i samsvar med en europeisk standard. DSB har derfor besluttet å fremskynde deler av revideringsprosessen for hurtig å endre kravet om åpninger i forskriften.

2. Rettsstillingen i EU

Tidlig på nittitallet presenterte Europakommisjonen et forslag til et direktiv som bl.a. omhandlet lekeplassutstyr. Et slikt direktiv kom aldri på plass, og lekeplassutstyr omfattes derfor av GPSD. Direktivet gjelder generelt for alle forbrukerprodukter som ikke er regulert gjennom egne regelverk, men kan også anvendes dersom særregelverket ikke dekker alle sikkerhetsaspekter som direktivet omfatter.

GPSD fastslår at forbrukerprodukter skal være sikre. Til hjelp for å vurdere om sikkerhetsnivået til et produkt er tilfredsstillende, er det i direktivets artikkel 3 nr. 2 tatt inn en samsvarsbestemmelse. Produkter som omfattes av nasjonal lovgivning, så sant denne lovgivningen er i samsvar med prinsippene i EØS-avtalen artikkel 11 og 13, og produkter som omfattes av harmoniserte standarder, skal i utgangspunktet betraktes som sikre. Med harmoniserte standarder menes standarder som er utarbeidet i overensstemmelse med mandat fra Europakommisjonen og EFTA, og som er offentliggjort i EF-tidende og i EØS-tillegget til disse.

Der det ikke foreligger nasjonal lovgivning eller harmoniserte standarder, oppramser artikkel 3 nr. 3 andre kriterier som det skal tas særlig hensyn til ved vurderingen av om et produkt kan anses som sikkert. Et av disse kriteriene er nasjonale standarder som gjennomfører andre relevante europeiske standarder enn dem som er nevnt i direktivets artikkel 3 nr. 2 (harmoniserte standarder).

Det foreligger ikke harmoniserte standarder for lekeplassutstyr. Det foreligger derimot (ikke-harmoniserte) europeiske standarder utarbeidet av CEN. Dette er NS-EN 1176-serien om Lekeplassutstyr og underlag og NS-EN 1177 om Støtdempende lekeplassunderlag. Disse standardene gjelder i alle land som er medlemmer i den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN, da nasjonale standardiseringsorganisasjoner er forpliktet til å implementere en EN-standard ved å gi den status som nasjonal standard og samtidig trekke tilbake mulige nasjonale motstridende standarder.

NS-EN 1176-1 gjelder Generelle sikkerhetskrav og prøvemethoder for lekeplassutstyr. Første utgave av NS-EN 1176-1 kom i 1998, dagens utgave kom i 2008. Det fremgår bl.a. av standarden at utstyr skal være slik at eventuelle åpninger ikke utgjør fare for fastklemming av hode og hals, verken når hodet eller bein passerer først gjennom åpningen. I vedlegg D til standarden beskrives prøvemaler for å bedømme faren for fastklemming av hode og hals i bl.a. fullstendig lukkede åpninger.

3. Rettstilstanden i Norden

Sverige, Danmark og Finland har etter det DSB kjenner til ingen særregulering av sikkerhetskrav til lekeplassutstyr, og lekeplassutstyr anses å oppfylle kravene dersom produsentene benytter standardserien EN 1176 og EN 1177.

4. Rettstilstanden i Norge

Lekeplassutstyrsforskriften er fastsatt med hjemmel i lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven). Forskriften trådte i kraft i 1996, og har ikke senere vært endret hva gjelder krav til fast dimensjonerte åpninger.

Forskriften fastsetter i § 5 at ”utstyr som er i overensstemmelse med anerkjente normer vil oppfylle kravene i forskriften med mindre forskriften inneholder strengere bestemmelser”. Noen anerkjente normer er oppramset i vedlegg 2 til forskriften. Forskriften § 6 åttende ledd fastsetter at ”Åpninger og avstander, som barn har tilgang til, skal ha en slik utforming at brukeren ikke kan bli sittende fast. Fast dimensjonerte åpninger mellom 9 cm og 23 cm skal ikke forekomme”.

GPSD er i Norge implementert i produktkontrollloven. De europeiske standardene for lekeplassutstyr gjelder i Norge. Bestemmelsen i § 6 åttende ledd er ikke fullt ut i samsvar med standardens krav til beskyttelse mot fastklemming med tilhørende prøvingsmetoder beskrevet i standard NS-EN 1176-1. Lekeplassutstyrsforskriften fastsetter at ”fast dimensjonerte åpninger mellom 9 cm og 23 cm *ikke skal forekomme*.” NS-EN 1176-1 fastsetter at ”åpninger ikke skal *utgjøre fare for fastklemming*”, for øvrig er åpningskravene i den norske forskriften og prøvemålene i standarden tilnærmet like. Med andre ord har lekeplassutstyrsforskriften et absolutt krav, men NS-EN 1176-1 i tillegg legger opp til en risikovurdering der fare for fastklemming er det relevante temaet for vurdering.

Lekeplassutstyrsforskriften har en egen bestemmelse om unntak i § 17. Kravene i forskriften kan dermed fravikes.

5. DSBs vurdering

Lekeplassutstyrsforskriften trådte i kraft i juli 1996, og forskriftsutkastet ble i henhold til informasjonsprosedyren for tekniske forskrifter sendt til EU/EFTA i 1993. Europeiske standarder på området var da under utarbeidelse. Norge ønsket strengere regler, ut fra begrunnelsen om at det bl.a. det ville være uholdbart for norske forhold at relevante bestemmelser i den europeiske standarden kun skulle omfatte barn fra tre år. Den første utgaven av NS-EN 1176-1 kom to år senere, i 1998.

DSB sitter i dag ikke på noe datagrunnlag som tilsier at Norge kan begrunne et strengere grunnlag for fare for fastklemming enn det som fremgår av NS-EN 1176-1. Det skjer hvert år flere tusen skader knyttet til barns lek på lekeplasser, men det er ingen grunn til å tro at skadestatistikken eller årsaker til skader er annerledes i Norge enn i for eksempel de nordiske landene.

DSB foreslår derfor å endre forskriften slik at det ikke lenger vil være et absolutt krav til fast dimensjonerte åpninger.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringsforslaget innebærer at den norske forskriften fullt ut bringes i samsvar med europeiske standarder på lekeplassutstyrområdet. Det særnorske og noe strengere kravet for fast dimensjonerte åpninger fjernes. Endringsforslaget antas ikke å innebære noen økonomiske eller administrative konsekvenser for verken statlig, fylkeskommunal eller kommunal forvaltning eller for private (produsenter, importører og forhandlere av lekeplassutstyr).

DSB legger til grunn at de fleste produsentene og importørene av lekeplassutstyr er kjent med de europeiske kravene på området. DSB antar at det ikke vil være snakk om endring av produksjonsmetoder eller lignende for å kunne levere i henhold til de nye kravene.

DSB ber likevel høringsinstansene, da særlig markedsaktørene, om å gi tilbakemeldinger på om forslaget likevel skulle innebære økonomiske konsekvenser.

7. Forslag til forskrift om endring i forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr

I forskrift 19. juli 1996 nr. 703 om sikkerhet ved lekeplassutstyr gjøres følgende endringer:

- ”§ 5 skal lyde:
Samsvarsformodning
Utstyr som er i samsvar med anerkjente normer eller deler av slike, skal anses for å være i samsvar med kravene som omfattes av disse normene eller deler av dem. For øvrig gjelder produktkontrolløven § 3b.”
- ”§ 6 åttende ledd skal lyde: Åpninger og avstander som barn har tilgang til, skal ha en slik utforming at de ikke utgjør fare for fastklemming”.
- ”Vedlegg 2 og 3 oppheves”.

8. Kommentarer til endringer i forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr

Kommentar til § 5 Samsvarsformodning

Endringer innebærer at lekeplassutstyr som er i samsvar med anerkjente normer eller deler av slike, skal anses for å være i samsvar med kravene som omfattes av disse normene eller deler av dem. Definisjonen av ”anerkjent norm” i § 4 er ikke endret. Men anerkjent norm menes veiledning, standard m.v. som innen et fagområde er internasjonalt og/eller nasjonalt anerkjent, og lov eller forskrift som ikke direkte får anvendelse, men som regulerer tilsvarende eller tilgrenset område.

Følgende standarder er i dag relevante for lekeplassutstyr: NS-EN 1176-serien og NS-EN 1177. Dersom det for fremtiden kommer harmoniserte standarder på området, vil disse også være dekket av ordlyden.

En standard er frivillig å bruke, og kan anses som et forslag til valg av løsning for å oppfylle nærmere angitte krav. Om en markedsaktør, f.eks. en produsent, ikke ønsker å benytte seg av de gjeldende europeiske standardene, kan kravene i forskriften oppfylles ved at andre tekniske spesifikasjoner benyttes, så sant disse på tilsvarende måte angir sikkerhetsmessige tilfredsstillende forhold. Det er markedsaktører som må dokumentere dette.

Det vises til produktkontrolløven § 3 b for å understreke at også andre kriterier enn europeiske standarder kan være relevante kriterier for vurdering av sikkerheten til lekeplassutstyr. Dette vil typisk være tilfellet der en standard ikke er dekkende for alle aspekter ved et utstyr, eller for utstyr der det ikke foreligger noen standarder.

Kommisjonsrekommandasjoner, regler for god praksis for produktsikkerhet, det gjeldende tekniske utviklingsnivå og det sikkerhetsnivå som med rimelighet kan forventes av brukeren, er da relevante kriterier for vurdering av sikkerheten til et lekeplassutstyr.

Kommentar til § 6 åttende ledd

Endringen innebærer at den norske lekeplassutstyrsforskriften ikke lenger inneholder noe absolutt krav knyttet til fast dimensjonerte åpninger. Dette betyr at lekeplassutstyr som er i samsvar med NS-EN 1176-1 og nærmere angitte prøvemeter for å unngå fastklemming, skal anses å være i samsvar med kravene i denne forskriften.

Bestemmelsen er utformet i samsvar med formuleringer i NS-EN 1176-1. De nærmere prøvingsmetoder for å unngå fastklemming fremgår av tillegg D til standarden.

Liste over høringsinstanser – Forslag til endring av forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr

Departementene
Direktoratene
Kommunene

Fellesorganisasjonen (FO)
Finansnæringens hovedorganisasjon
Kommunenes sentralforbund
LO
NHO
Norsk Lekeplasseforum (NLF)
SINTEF Byggforsk
Skadeforebyggende forum
Standard Norge
Teknologisk institutt
Trygge Barnehager AS
Virke

Aktiv Areal AS
Brio
Byggmakker
CH Prosjekt
Claussen & Heyerdahl AS
Comtrader
Jernia AS
Kompan
Lek&Sikkerhet
Lek&Trivsel AS
Lekolar AS
Milas AS
Natura
Norléns Agenturer
Plantasjen
Playtop
Søve Lekemiljø AS
Tress
Triginor
Uniqa
Vest Utemiljø AS

Lekeplasseinspektøren
Lekeplassekontrollen
Lekeplasse rapporten Drageseth

